

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim
Sentralbord: 73 19 90 00, Telefaks 73 19 91 01
Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

312

-9 JULI 2015

NVE - RMA

Saksbehandler
Beate Sundgård
Miljøvernnavdeling

Innvalgstelefon
73 19 92 61

Vår dato
06.07.2015
Deres dato
30.04.2015

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2014/7360-561
Deres ref.

Norges vassdrags- og energidirektorat
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

KSK/ERO
/SAAS

201301554-26
201102887-26
201401196-31
201401245-33
201205727-19
201002785-18

Høringsuttalelse - vannkraftutbygging av Møåa, Lødølja, Lauva, Styttåa, Råna og Mølnå i Tydal og Selbu - varsel om innsigelse for Råna, Lødølja, Lauva, Styttåa og Møåa

Fylkesmannen frarår bygging av Råna, Lødølja, Styttåa, Lauva og Møåa kraftverk og varsler innsigelse mot disse kraftverkene.

Hovedbegrunnelsen for Råna er det viktige landskapselementet i Rånfossen, den urørte elvestrekningen, fossesprøytzone med verdi A, gammel lauvskog med verdi A på vestsida av elva, forekomst av flere rødlista arter, nærhet til Råndalen naturreservat (urskogspreget barskog), potensielt område for utvidelse av skogvern og stor samla belastning i området tilsier at dette kraftverket ikke bør bygges ut.

Hovedbegrunnelsen for Møåa er den allerede høye belastningen fra vannkraft i Neavassdraget og tap av Møåa som en av de viktigste gjenværende gyteelvene for ørret til Stuggusjøen. Vi mener kartleggingen av naturverdier langs vassdraget er for dårlig fordi det ikke er kartlagt naturtyper etter DN-Håndbok 13 og NiN 2.0.

Hovedbegrunnelsene for Lødølja, Lauva og Styttåa er den allerede høye belastningen fra vannkraft i Neavassdraget, hensynet til tamreindrift i Skarpdalen, verdien av de urørte vassdragene og de urørte elvestrekningene Lauva og Styttåa med viktige naturverdier og landskapselementer og verdien som randområde til Skarven og Roltdalen nasjonalpark. Vi mener kartleggingen av naturverdier i influensområdet til Lauva og Styttåa er for dårlig fordi det ikke er kartlagt naturtyper etter DN-Håndbok 13 og NiN 2.0 og at dette bør gjøres før det kan tas endelig avgjørelse i saken. I forhold til en endelig vurdering av miljøvern- og reindriftsinteressene ber fylkesmannen om at det arrangeres befarung av disse vassdragene.

Fylkesmannen mener at det minst konfliktfylte kraftverket av disse seks er Mølnå og vi har ingen merknader til dette kraftverket.

Bakgrunn

NVE har sendt seks kraftsøknader på høring og de har varslet om at alle disse sakene blir behandlet samtidig. Høringsfrist er 31.07.2015.

Fylkesmannens vurdering av tiltakene i forhold til landskapsverdier, friluftsverdier og verneområder

Råna:

Rånfossen er et vakkert og storslagent landskapselement i regionen. Fossen er svært godt synlig fra riksvegen, og gir et mektig inntrykk i perioder med stor vannføring. En regulering av Råna vil redusere landskapsverdien og friluftsopplevelsen av både fossen, vassdraget og ikke minst skogsområdene rundt vassdraget.

Ovenfor planlagt inntak ligger Råndalen naturreservat som er urskogpreget barskog. I naturreservatet er det registrert flere rødlista sopp- og lavararter. Det er registrert verdier utenfor reservatet som også er svært verdifulle, noe registrerte naturtyper og arter i områdene rundt reservatet også viser.

Råna er et potensielt område for utvidelse av skogvern i fylket på grunn av intakte forekomster av rike skogtyper med bekkekløft og fossesprøytsoner. Grunneiere er tilbudt frivillig vern av området. Høy forekomst av rike skogtyper med naturlig dynamikk, og med interessant og krevende artsmangfold gjør at Råna vurderes som et regionalt til nasjonalt viktig område for vern av skog i Norge. En kraftutbygging av Råna vil redusere verdien disse områdene har også for et potensielt vern.

Møåa:

Mektige moreneavsetninger finnes nedenfor kraftstasjonen, ved Stillhåen. Inntaket til kraftverket legges 1,5 km nedenfor grensen til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde og berører derfor ikke verneområdet direkte. Likevel kan verneverdiene påvirkes indirekte gjennom at Stugudal camping er en av innfallsporene til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde og at stien som er naturlig å følge innover mot landskapsvernområdet går langs Møåa på østsiden. Stien vil bli berørt av anleggsvegen, trase for rørgate og opplevelsen av å gå langs elva vil bli forringet ved mindre vannføring i elva. For verdiene i forbindelse med verneområdet er det i tillegg ønskelig at Møåa bevares som gytebekk for ørret i Stuggusjøen som allerede har vassdragsreguleringer.

Lødølja:

Den delen av Lødølja som er søkt utbygd har tendenser til meandere og har flere øyer i elveløpet og ser ut for å være ei flott elv rent visuelt. Stien til Ramsjøhytta går over Lødølja rett ved omsøkt inntaksstasjon.

Lauva:

Lauva ligger i et relativt urørt område, har meandrerende elvestrekninger og fossefall og er derfor et viktig landskapselement i området.

Styttåa:

Styttåa ligger i et urørt område med rik vegetasjon og i flere områder her er det MIS-figurer som indikerer gammel skog. Dette og fossen Styttåfallet gjør at

Styttåa er et rikt og visuelt vakkert landskap i området. Alle de tre elvene ligger i randområdet til Skarvan og Røldalen nasjonalpark.

Fylkesmannens vurdering av tiltakene for landbruk og skogbruk

Råna:

Bygging/utbedring av skogsveger /traktorveger i forbindelse med utbyggingen vil ha positiv virkning for skogbruket. Landbruksinteresser påvirkes i liten grad.

Møåa:

Møåa kraftverk kan berøre vernskog. Det er ingen MiS figurer i området men dette kan skyldes manglende kartlegging. Landbruk påvirkes ikke i noe særlig grad av kraftverket.

Lørdølja:

Lørdølja kraftverk ligger i vernskog.

Lauva:

Lauva kraftverk ligger i barskog med middels bonitet og ligger i vernskog. I tillegg kan en MIS figur med eldre lauvsuksesjon på 5 daa bli berørt av utbyggingen i Lauva og denne bør bevares eller erstattes.

Styttåa:

Styttåa kraftverk ligger i vernskog og det er et plantefelt rett ved planlagt utbygging. MIS-figurer rundt Styttåa blir trolig ikke berørt av kraftutbyggingen. Landbruk påvirkes ikke i noe særlig grad i disse kraftsakene.

Mølnå:

Mølnå kraftverk påvirker landbruksinteresser i liten grad. Foruten permanent anleggsvei og en del påvirkning i anleggsfasen mener vi Mølnå kraftverk påvirker landbruk i liten grad og at en bygging/utbedring av skogsveger /traktorveger i forbindelse med en kraftutbygging vil være positivt for skogbruket.

Fylkesmannens vurdering av tiltakene for reindrift

Råna:

Kraftverket ligger langs reinbeitetgrensen til Gåebrien sijte. Fylkesmannen har ingen reindriftsfaglige merknader til prosjektet.

Møåa:

Tiltaket er plassert ned mot eksisterende hyttebebyggelse, og vil ikke være i stor konflikt med reindriftsinteressene. Området er innenfor Gåebrien sijte og kan benyttes av streifbeitende rein. Saanti sijte har en flyttlei ca. 2 km sør for tiltaket.

Lørdølja, Styttåa og Lauva:

Vannkraftverkene Lørdølja, Styttåa og Lauva er lokalisert i Skarpdalen, som er *kjerneområdet* til Saanti sijte (Essand reinbeitedistrikt). De tre overnevnte vannkraftverkene blir derfor vurdert samlet.

Skarpdalen er et viktig område for Saanti sijte fra forsommer til senhøst, men er i reindriftens arealbrukskart avmerket som alle årstidsbeiter. Saanti sijte har et gjerdeanlegg og sommerboplass på Finnkoihøgda, sør i Skarpdalen, som

benyttes til både kalvemerking og høstslakting. Flere oppsamlingsplasser, flytt- og trekkleier er tilknyttet anlegget, og kan bli berørt av de planlagte vannkraftverkene i Skarpdalen.

Mye menneskelig aktivitet og forstyrrelse i anleggsperioden kan føre til unnvikelseeffekter. Dvs. at reinen reduserer bruken av områder nær inngrepene for å unngå å møte på forstyrrelser. Slike unnvikelseeffekter kan sannsynligvis merkes langt utover influensområdet som er lagt til grunn i de tre søknadene. Unnvikelseeffektene vil medføre redusert bruk av sommer- /høstbeiter i området, og redusert bruk av nærliggende flytt- og trekkleier. Dette kan igjen få konsekvenser for reindriftens arbeid med samling og gjeting tilknyttet merke-/slakteanlegget i Skarpdalen.

De direkte konsekvensene av de tre anleggene hver for seg er etter Reindriftsavdelingens vurdering små. Rørgaten skal graves ned og revegeteres, og vannkraftverkene er i stor grad tilknyttet eksisterende vegnett, foruten om Lauva der det planlegges 420 m ny veg. Ny vei kan medføre mer ferdsel, og redusert vannføring i elvene kan endre isforholdene på elvene (eksempelvis utrygg is der trekk- og flyttleier går over elv). Samlet vil de tre kraftverkene imidlertid utgjøre et betydelig inngrep i Saanti sijtes reinbeiteområde.

Mølnå:

Området er preget av kulturlandskap, jordbruk og skogbruk, og ligger i utkantet av Saanti sijtes reinbeiteområder. Fylkesmannen har ingen reindriftsfaglige merknader.

Fylkesmannens vurdering av tiltakene for naturmangfoldet

Målet med naturmangfoldloven er at naturen skal tas vare på og brukes på en måte som ikke ødelegger den. Naturen har verdi i seg selv og den er verdifull for oss mennesker. Vi skal ta vare på mangfoldet av naturtyper, arter og gener (§§ 4 og 5). Naturmangfoldloven skal bidra til at mangfoldet av naturtyper (§ 4) tas vare på innenfor naturtypenes naturlige utbredelsesområder, med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner naturtypen. Funksjonene, strukturen og produktiviteten i økosystemene, arter og gener skal også tas vare på. Artene skal finnes i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder (§ 5). Så langt det er nødvendig for å nå målet skal også artenes økologiske funksjonsområder og de økologiske betingelsene som de er avhengige av tas vare på.

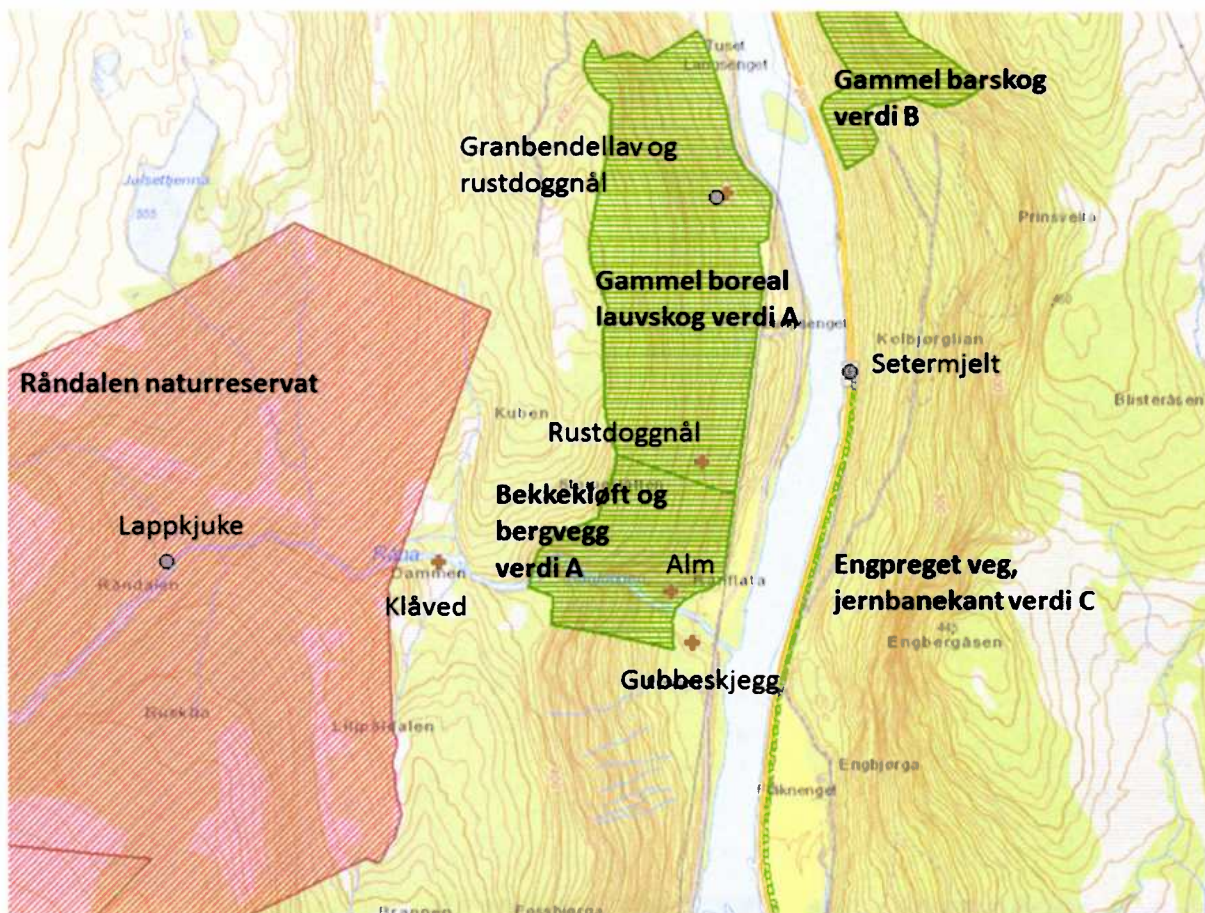
Alle offentlige beslutninger som kan påvirke mangfoldet i naturen skal vurderes etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12.

Kunnskapsgrunnlaget (§8):

Både vitenskapelig kunnskap om arter, naturtyper, tilstand i naturen og effekten av ulike påvirkninger og folks erfaringer gjennom bruk av naturen er viktig kunnskap.

Råna:

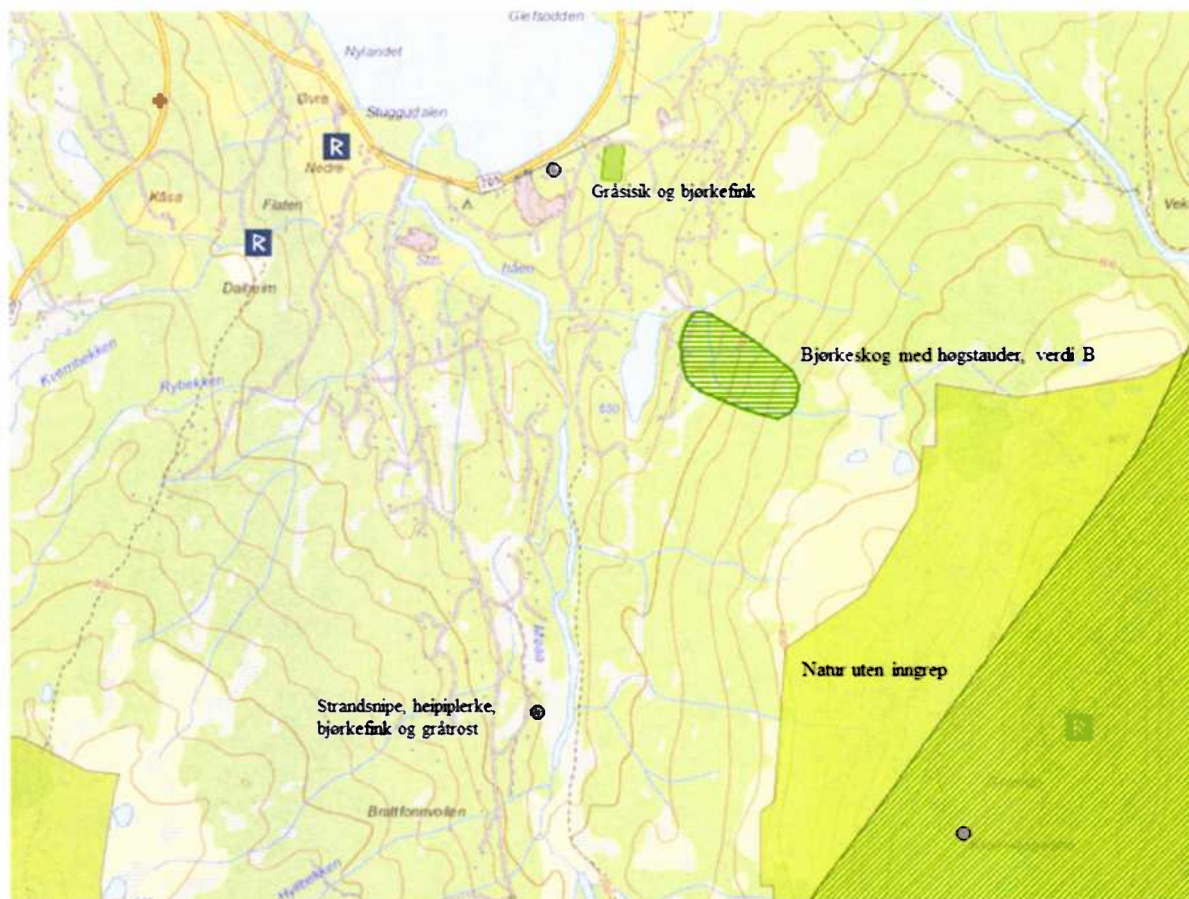
Miljøundersøkelsene er gjennomført av Allskog ved Terje Nordvik og naturtyper er kartlagt. Det er også kartlagt en del naturtyper i området fra før og området er undersøkt i forbindelse med arbeidet med utvidet skogvern i Norge. Vi mener derfor at kunnskapen om naturmangfoldet i området er tilfredsstillende.

Kartet viser det som finnes av kartlagte naturtyper og forvaltningsrelevante arter som er registrert i området. Det viser også verneområder i området. Kilde: Naturbase.

Møaa:

Det finnes en del kunnskap om naturen i området rundt Møaa og i tillegg finnes det en del generell kunnskap om virkninger av kraftutbygging på naturmangfold. Vi mener imidlertid det er en svakhet med miljørapporten at det ikke er kartlagt naturtyper etter DN-Håndbok 13 og NiN 2.0. Dette bør etter vår mening gjennomføres av kartleggingsfirma som har erfaring med slik kartlegging i hele det berørte området.

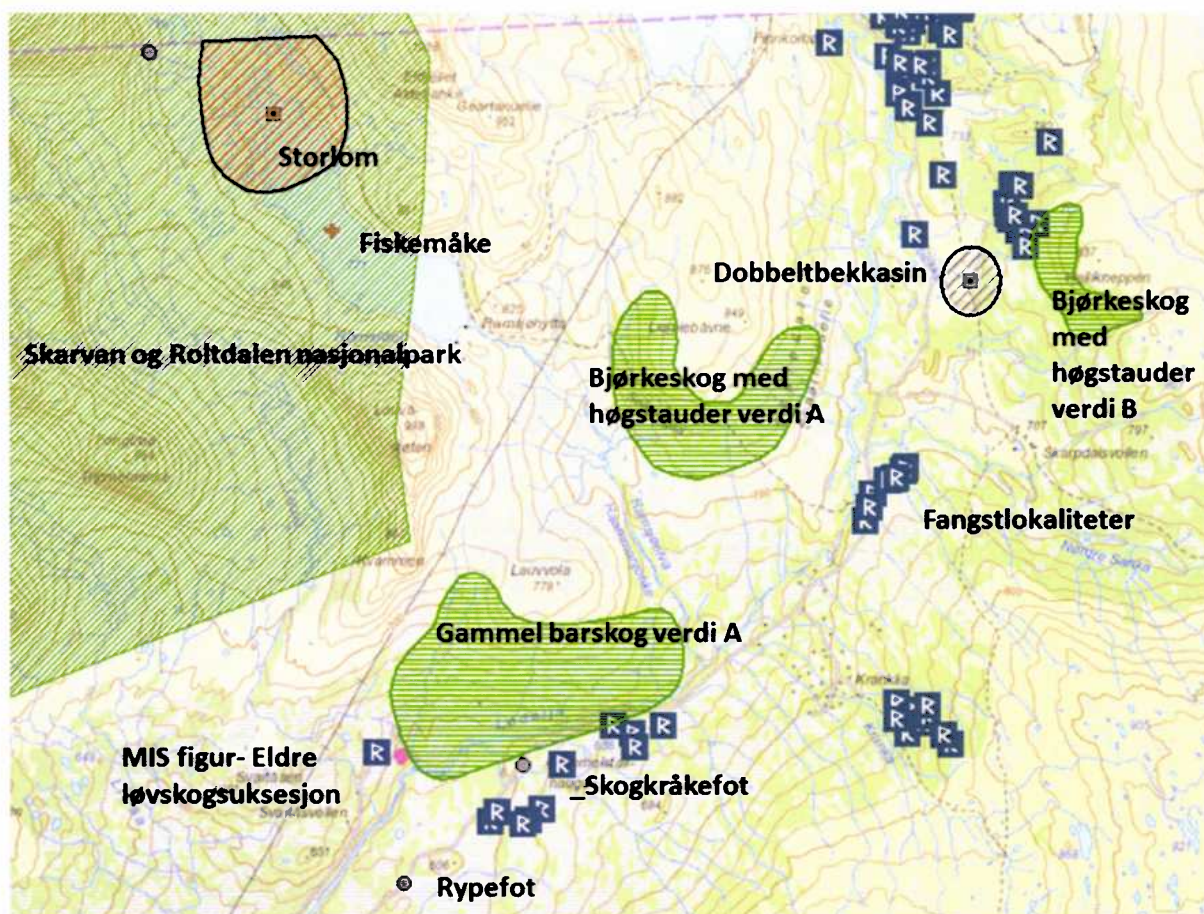
Kartet viser det som finnes av kartlagte naturtyper, forvaltningsrelevante arter og kulturminner som er registrert i Mjøsa. Det viser også inngrepsfrie naturområder. Kilde: Naturbase.

Lørdølja:

Miljøundersøkelser i Lørdølja er gjennomført av BioReg og har god naturfaglig kvalitet og kunnskapsgrunnet i forhold til naturmangfold er godt for Lørdølja.

Lauva:

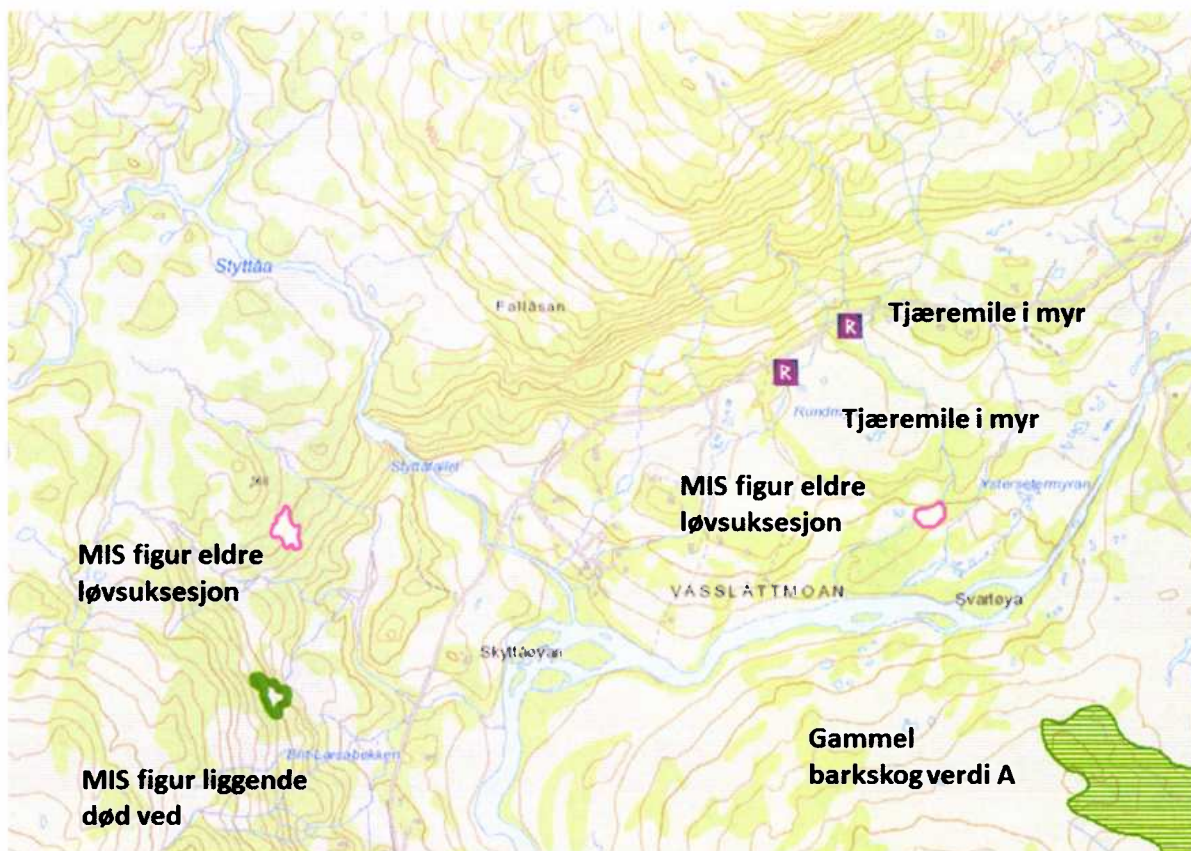
Miljøundersøkelsene i Lauva omfatter ikke kartlegging av naturtyper etter DN-Håndbok 13 og NiN 2.0 og er etter vår mening derfor mangelfull. Dette bør etter vår mening gjennomføres av kartleggingsfirma som har erfaring med slik kartlegging før endelig avgjørelse kan tas for dette kraftverket.

Kartet viser kartlagte naturtyper, forvaltningsrelevante arter og kulturminner i området rundt Lødølja og Lauva. Kilde: Naturbase.

Styttåa:

Miljøundersøkelsene i Styttåa omfatter ikke kartlegging av naturtyper etter DN-Håndbok 13 og NiN 2.0 og er etter vår mening derfor mangelfull. Dette bør etter vår mening gjennomføres av kartleggingsfirma som har erfaring med slik kartlegging før endelig avgjørelse.

Kartet viser kartlagte naturtyper, forvaltningsrelevante arter og kulturminner i området rundt Styttåa. Kilde: Naturbase.

Mølnå:

Området er kartlagt av Sweco Norge og det finnes tilstrekkelig kunnskap om naturen i området.

Naturtyper

Generelt er både innsjøer, elveløp, aktivt delta, kroksjøer, meandere og flomløp er rødlista naturtyper. Vannkraftreguleringer, langtransportert forurensning og avrenning fra landbruk og husholdninger er de viktigste årsakene (Norsk rødliste for naturtyper). Elveløp er nær trua og Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elvestrekninger er sterkt trua.

Råna:

Bekkekløfter og fossesprøytsoner

Naturtypelokalitet BN00058024 Råna – Bekkekløft og bergvegg/artsrik høgstaudeskog – verdi A svært viktig:

Området rundt Råna består av rike skogtyper og stort artsmangfold med den nær trua naturtypen artsrik høgstaudeskog og lågurtskog og enkelte fossesprøytsoner. Råna er ei spesiell bekkekløft. Den har en bratt lisi side men skogen er stabil og ikke rasutsatt. Det finnes fosserøyksoner inntil Råna og disse er best utviklet ved foten av lia. Næringsrike bergarter gir rike vegetasjonstyper som høgstaude- og lågurtskog og et høyt artstall av karplanter. Området består av gran blandet med bjørk, selje, rogn og gråor og alm.

Frodige lungeneversamfunn med flere arter, bl.a. på grantrær og laven rustdoggnål (NT) finnes i området. Høgstaudekog er den dominerende vegetasjonstypen, med viktige innslag av lågurtskog. Artsantallet av karplanter er høyt, med en del typiske og enkelte mindre vanlig arter som junkerbregne og stortveblad og alm (NT). Det finnes også alpine, tørketålende og basekrevende arter som bergfrue, grønnburkne, fjell-lodnebregne og rødsildre på bergfremspring i området og dette øker artsmangfoldet ytterligere. Lokaliteten er ganske rik på svakt oseaniske lavepifytter. På gammel selje er det påvist *Pachyphiale fagicola*. Ellers finnes det skrubbenever, kystvrenge, kystårenever, filthinnelav, fløyelsglye, brun blæreglye og vanlig blåfiltlav i lia. Rustdoggnål (NT) og vinflekklav er funnet på gran. På sørsiden av Råna er det også artsrike lavforekomster med flere arter i lungeneversamfunnet. Mange av de samme artene som ble registrert på nordsiden finnes her. I tillegg finnes kystfiltlav og stiftfiltlav, brun blæreglye, randkvistlav og granseterlav.

Spesielt for området er et mulig funn av lavarten *Lecidea gibberosa* på nordsiden av bekken. Arten er ny for Norge, men endelig bekreftelse av funnet gjenstår. *L. gibberosa* ser ut til å være sjelden gjennom hele utbredelsesområdet. I Sverige er den kun kjent fra 2-3 steder i nyere tid og i Russland ble den først påvist i 2005. Eventuelt er det snakk om *L. exsequens*, som det kun er gjort ett funn av i Norge tidligere. Slekten *Lecidea* har ingen rødlista representanter i Norge, noe som ikke nødvendigvis betyr at ingen av disse er truet, men rett og slett fordi slekten ikke ble vurdert under arbeidet med siste versjon av rødlista (Kålås 2006).

Den sterkt trua soppen taigaskinn (EN) finnes i området. Dette er første funn for Sør-Trøndelag, og er nest nordligste i Norge, sør for et funn i Lierne.

Konstant høy fuktighet og godt artsmangfold er en viktig egenskap ved naturtypen bekkekløft og tørke på grunn av minstevannføringen vil kunne føre til at denne naturtypen mister verdi. I følge OED har Norge et internasjonalt ansvar for naturtypen bekkekløfter.

Fossesprøytsoner er naturlig treløse fordi ved-dannende planter tåler nedising fra fossesprøyten om vinteren dårlig, og dette er et identifiserende karaktertrekk ved naturtypen. Allskog sier følgende om fossesprøytsonen: «Det er usikkert hvor godt utformet fossesprøytsone i de bratteste partiene av elva er, men ved sterkt redusert vannføring kan de bli negativt berørt. Resultatet vil bli mindre tilførsel av fuktighet via fossesprøyt, og dette vil kunne gi dårligere levevilkår for fuktighetskrevende arter.» Det er altså god grunn til å tro at denne lokaliteten vil gro igjen og miste sin karakter som verdifull naturtype ved den planlagte minstevannføringen. Sør-Trøndelag har kun få registrerte lokaliteter med fossesprøytsone og forvaltningsverdien av denne lokaliteten er derfor høyere enn naturtypeverdien alene skulle tilsi. Fosse-eng og fosseberg er nær trua naturtyper (Norsk rødliste for naturtyper 2011) og i følge OED har Norge et internasjonalt ansvar for å ivareta denne naturtypen.

Kontinentale bekkekløfter er også en nær trua naturtype (Norsk rødliste for naturtyper 2011). Råna ligger i klart oseanisk vegetasjonsseksjon men arten taigaskinn er en typisk kontinental art.

Gammel skog

Naturtypelokalitet BN00058029 Langsetenglia – Gammel lauvskog- verdi A svært viktig:

Denne skogen ligger rett nord for Råna og her er det meget store naturverdier knyttet til høyproduktiv, gammel, fuktig og rik løvskog og granskog med rikt arts mangfold, spesielt på gamle løvtrær og som skorpelav på gammel gran og mange karplanter.

Allskog skriver følgende om områdene rundt Råna i miljørapporten: «De nære skogområdene ved elva består hovedsakelig av en blanding av ulike lauvtrearter (bjørk, selje, rogn, gråor, osp) og gran. Skogen er ikke utpreget gammel, men innslag av gamle trær forekommer, både gran- og lauvtrær, til dels grovokst selje. Liggende død ved forekommer til dels rikelig, også med innslag av grove læger. Vegetasjonen i den befarte delen var svært artsrik. Arter knyttet til både lågurt-, kalklågurt- og høgstaudeskog, delvis også alm-/gråorskog ble registrert. Det var vanskelig å definere klare grenser mellom de ulike vegetasjonstypene, men utformingen var hovedsakelig tørr og rik i de bratteste partiene av lia, fuktig og rik i den nedre delen.» De skriver videre: «Karplantefloraen var påfallende rik i den skogbevokste lia nord for elva. Flere utpreget kalkkrevende arter ble registrert, deriblant også en art som normalt er knyttet til edellauvskog (myske – *Galium odoratum*). Av andre kravfulle arter nevnes liljekonvall, kranskonvall, vårerteknapp, trollbær, tysbast, kvitsoleie og stortveblad. Nedre del av lia var mer utpreget høgstaudepreget med arter som mjøduert, tyrihjel, turt, firblad og fjellfiol. I tilknytning til fossefallet ble det registrert typiske arter som gulsildre (svært rik forekomst), fjellsyre, rosenrot og bergfrue. Det ble registrert et forholdsvis rikt mangfold av treboende sopp i det befarte skogpartiet nord for elva, hovedsakelig i den bratte lia. De fleste var trivielle arter som rødbrandkjuke, skorpelærsopp, knivkjuke, knuskkjuke, ildkjuke, ospeildkjuke, sinoberkjuke og raggkjuke. Et par mindre vanlige arter ble også registrert - seljekjuke (*Phellinus conchatus*) på grov selje og duftkjuke (*Osmoporus odoratus*) på granstubbe. Rødlisterarten taigaskinn (VU) ble for øvrig funnet i området under feltbefaring av BioFokus i 2007. Lavfloraen var stedvis rik på befart strekning. I skogen ved elva var det en forholdsvis stor andel lauvtrær med rik og middels rik bark (rogn, selje, osp), til dels også grøvere dimensjoner. Lungeneversamfunnet var godt utviklet med til dels store og livskraftige forekomster av lungenever, skrubbenever og glattvrenge. Av andre kravfulle arter som ble registrert nevnes brun korallav, grynvreng, blåfittlav og stiftfittlav. Sistnevnte regnes som en signalart i de østre delene av Trøndelag. Det var også et godt innslag av arter i gruppen lyse og mørke hengelaver, samt vanlige og mer trivielle arter som bristlav, papirlav, kvistlaver med mer. For øvrig var det en stedvis rik forekomst av skorpelaver på stein i og ved elveløpet på hele den berørte strekningen.»

Allskog skriver videre: «Mosefloraen var stedvis rik, både langs elveløpet og i de tilgrensende skogpartiene. På stordelen av berørt strekning var nærområdene til elveløpet ikke tilgjengelige, men studier med kikkert viste antydning til fossesprøytsoner på et par steder i de bratteste partiene. Dette, sammen med den stedvis kalkrike berggrunnen, tilsier at det er et potensiale for rødlista mosearter knyttet til jevn fuktighet i området ved elva. Det var imidlertid et beskjedent innslag av grove læger i den det nærliggende skogpartiet, og forekomsten av råtevedmoser var liten. Det ble registrert en god forekomst av epifyttiske mosearter i gruppene bustehetter (*Orthotrichum* sp) og gullhetter

(Ulota sp). Dominerende art av disse var krusgullhette (Ulota crispa). Denne og andre arter innenfor disse slektene regnes å være svake signalarter for bl.a. gamle lauvbrenner og flere av artene, bl.a. U.crispa er vanligst i områder med høy luftfuktighet.»

Møaa:

Området består hovedsakelig av bjørkeskog av blåbærtypen med innslag av einer samt fattig myr med spredt furu- og granskog. Tysbast indikerer kalkrik berggrunn. Det er registrert kalkskog sør for området og Bjørkeskog med høgstauder, verdi B øst for området.

Løddølja:

En lokalitet med *gammel granskog*-verdi A ligger akkurat i sørenden av kraftstasjonen. Området er kalkrikt og middels kalkrikt. En liten del av dette granskogsområdet blir påvirket av tiltaket.

Området består av blåbærskog av blåbærskrubbærutforming (A4b) både langs elva og i rørtraseen, samt mye fattig/intermediær fastmattemyr. Om en starter ved stasjonsområdet, så går elva i ei lita men markert bekkekløft. Her er det blåbærskog med mest gran i tresjiktet, men også noe bjørk, rogn og litt furu. Granskogen har middels kontinuitet med brukbar alderssjikting, og her var også forekomster av noen læger. I feltsjiktet ble det bl.a. registrert arter som blåbær, fjelltimotei, gjøksyre, grønnburkne, hengeaks, olavstake, røsslyng, skogburkne, skogstorkenebb, skrubbær, stjernesildre, turt og tyttebær. Langs elvekanten ble det registrert fjellfrøstjerne, gulsildre, rødsildre, sveltull og taggbregne. Etter hvert kommer en ut av bekkekløften, og det blir et større innslag av myrflater langs elva, samtidig som bjørka overtar som dominerende treslag. Typiske arter på myrene er arter som bjørneskjegg, blokkebær, blåknapp, blåtopp, duskull, dvergbjørk, flaskestarr, gråurt, krekling, multe, rome, skrubbær, stjernestarr, sveltstarr, tepperot og tranebær. Nederste delen av utbyggingsområdet er preget av fattig fastmattemyr av klokkelving-rome-utforming (K3a). Lenger opp var myrene rikere med intermediær fastmattemyr (L2) og middelsrik fastmattemyr (M2), med mer krevende arter som breiull, dvergjamne, gulstarr, hvitmaure og svartopp. Somme steder er det innslag av høgstauder som mjødurt og hvitbladtistel. Utenom helt øverst der rørgata går nær elva, er det mest fattig fastmattemyr langs det meste av området, med enkelte litt rikere myrglenner. Myrområdene er oppdelt av mindre holt med blandingsskog av blåbær-skrubbær-utforming, stedvis med mye røsslyng og krekling. Siste del av traseen går ned lia til stasjonsområdet gjennom en blanding av høgstaudeskog og blåbærskog, med bjørk og gran som dominerende treslag, men også litt einer, selje og hegg. I feltsjiktet ble det registrert arter som blåbær, gullris, skogstorkenebb, taggbregne, turt, tyrihjel, m.fl. Ved inntaket ble det registrert arter som bjørk, gran, blåbær, blåklokke, gråurt, gulsildre, kattefot, krekling, olavstake, skogstorkenebb, tyttebær m.fl. Ved stasjonsområdet er det blåbærskog av blåbær-skrubbær-utforming (A4b) med innslag av høgstauder som mjødurt, skogsnelle, skogstorkenebb m.fl. I nederste deler av Løddølja er det bekkekløfter med bergvegger og arealer med gammel granskog.

BioReg sier følgende om mangfoldet i området: «*Selv om det ikke ble påvist rødlistearter her, så mener vi likevel at det er et visst potensiale for slike og da*

helst i noen holt med gammel granskog nederst ved elva, eventuelt på bergvegger som det var noen av.»

Lauva:

Det er registrert en lokalitet med gammel barskog øst for Lauva, verdi A. Vest for Lauva er det en MIS-figur for eldre lauvskogsuksesjon. Kraftverket er planlagt i lokaliteten.

Gubbeskjegg vokser på gran langs elvestrengen nedenfor brua over Lauva. En fraføring av vann fra elva vil kunne påvirke fuktighetsforholdene langs elva før samløp med Lødølja.

Lauva har partier der den meandrerer gjennom landskapet og har bekkekløftformasjoner og foss.

Styttåa:

Området er forholdsvis rikt og har spredte forekomster av brudespore og marinøkkel, og består av furumyrskog, blåbærskog og middels rike myrer med blant annet breiull, kvitmaure og svarttopp. I fossen Styttåfallet er det skog med granleger og gamle seljer.

Mølnå:

Det er registrert en artsrik bekkekløft, verdi C med en svakt utviklet fossesprøytsone på nordsiden av elva. Bekkekløfta er forholdsvis artsrik på grunn av berggrunnen og kløftas utforming. Kantsonene langs elva er forholdsvis intakte, med tresjikt i flere aldersgrupper og består av flere treslag. Det er gråor – heggeskog i liskog/ravine som dominerer langs vassdraget.

Vilt

Råna:

Av fugl registrerte miljøundersøkelsen 24 arter, inkludert både fossekall, vintererle og strandsnipe. Både Råna og Nea er gode hekkelokaliteter for disse fuglene. Hekking pågår under vårflommen i april og tidlig mai. Kongeørn ble observert i flukt over området. Den har et par reir på østsiden av Neadalen. Trolig forekommer hønsehauk i området. Det antas at gaupe lever i området. Streifdyr av bjørn forekommer.

Møåa:

Jerv, gaupe, fjellrev, snøugle og jaktfalk finnes sannsynligvis i nærliggende områder. Strandsnipe, fossekall, rødvingetrost, fiskemåke, fiskeørn, storlom og flere andre fugler finnes i området.

Lødølja:

I området rundt Lødølja finnes storlom, dobbeltbekkasin, kongeørn, jaktfalk, fossekall og fjellvåk.

Styttåa:

Strandsnipe og fossekall hekker i Styttåa. Rovfugler som hekker i dette området er kongeørn, jaktfalk og fjellvåk. Bare fjellvåk hekker i direkte nærhet av influensområdet i enkelte år. Dobbeltbekkasin og storlom finnes også i områdene øst for influensområdet. Rødvingetrost som er truet på den Europeiske rødlista finnes her. Av store rovdyr er det spesielt jerv og gaupe som er vanligst

forekommende, men streifdyr av bjørn og ulv ferdes år om annet igjennom området. Fjellrev er også et potensielt streifdyr i disse traktene da arten yngler i Sylene ca. 30 km unna.

Lauva:

Strandsnipe hekker på grus- og sandører langs elva og kan bli berørt av redusert vannføring på den aktuelle strekningen.

Mølnå:

Prosjektområdet er leveområde for enkelte rødlista og regionalt sjeldne fuglearter, som vintererle, fossefall og flaggspett.

Fisk og vannmiljø

Møåa:

I følge NTNU er Møåa og Jostbekken blant de viktigste gytebekkene til fisk i Stuggusjøen (Sjursen, A.D., Davidsen, J.G., Rønning, L., Koksvik, J.I. & Arnekleiv, J.V. 2013. Fiskebiologiske undersøkelser i Stugusjøen 2012 – NTNU Vitenskapsmuseet naturhistorisk rapport 2013-4: 1-28). De skriver følgende:

*«Møåa drenerer ut helt i sørenden av Stugusjøen. Den har sine kilder i Møsjøen og områdene rundt. Tilgjengelig oppvandring og gytestrekning er på 1200 – 1300 m der den stopper i en markant foss ved Stillhåhaugen. Denne delen av Møåa er relativt bred og roligflytende, med en større stillestående, dyp lone i et parti med myr før de siste 200 m opp til fossen. I den øverste del er elva middels raskt flytende, med et relativt grovt, sterkt begrodd substrat av kuppelstein og skifer. Ved el-fiske ble det fanget både års-yngel og eldre ungfisk (henholdsvis 3,0 til 3,8 fisk pr 100 m²). Ørekyte i stim og enkeltvis ble registrert både i sideløp og i de stille områdene opp mot vandringshindret ved Sillhåhaugen. På brekket ut av Stillhåen ble det registret to større ørreter, derav en gytehann. Ved elfiske i Møåa ved Stugudal camping ble alle årsklasser av ungfisk registrert men med en svært lav tetthet til tross for at området har gode gyte- og oppvekst områder. I sidebekken til Møåa fra Stillhåttjønnna ble det fanget både årsyngel og eldre ungfisk av ørret. Her ble det registret gyteklare hannfisk både i september og i oktober. Bekken er 2 til 3 m bred, roligflytende og med et bra gyte- og oppvekstsubstrat. **Møåa med sine sidebækker er helt klart en av de viktigste elvene for rekrutteringen av ørret til Stugusjøen.**»*

De skriver videre: *«Ørretbestanden i Stugusjøen synes å ha vært svært tynn siden første regulering i 1940. Langeland (1977) siterer fra undersøkelser på 1940-tallet (Sivertsen, 1947) at «.ørretbestanden så tidlig som i 1944, etter den første lille regulering i 1940-41 med 1,3 m heving og 0,7 m senkning, var svært liten». Vi har ikke funnet dokumentasjon på om ørretbestandene i Stugusjøen var større før første regulering, men det er rimelig å anta at ørretbestanden i dag er rekrutteringsbegrenset ut i fra våre og tidligere (Berger m.fl., 2002) undersøkelser i tilløpsbeggene til innsjøen. **Utløpselva Tya er ikke lenger tilgjengelig som gyteelv etter reguleringen. Det er mulig at Tya, som har større vannføring og langt sikrere vannføring vinterstid enn innløpsbeggene, opprinnelig var viktigste gyteelv for ørreten i Stugusjøen, men at bortfallet av denne nå har minket ørretens muligheter for reproduksjon betraktelig.** Tilsvarende resultater er beskrevet etter oppdemningen av Essansjøen/Nesjøen, der gytemulighetene for ørreten i Essandsjøen ble sterkt begrenset etter bortfallet av utløpselva Esna(Sivertsen, 1947; Koksvik, 1974).»*

Lødølja, Lauva og Styttåa:

I alle de tre elvene er det ørret på 2-300 g.

Mølnå:

Mølnåa er sannsynligvis leveområde for storørret fra Selbusjøen.

Føre-var-prinsippet (§9):

Fylkesmannen mener at for Lødølja, Lauva og Styttåa er det nødvendig med befaringsfor å kunne ta en endelig konklusjon i forhold til tiltakenes påvirkning på reindrift. Manglende kartlegging av viktige naturtyper etter DN-Håndbok 13 og NiN 2.0 i Styttåa, Lauva og Møåa innebærer etter vår mening at føre-var prinsippet bør tillegges vekt i disse sakene.

Det er etter vår mening ikke nødvendig å legge vekt på føre-var prinsippet for Råna og Mølnå kraftverk. For Råna mener vi at vi har god kunnskap som tilsier at landskap og flere viktige naturtyper og landskapsverdier blir negativt berørt av det omsøkte kraftverket.

Økosystemtilnærming og samla belastning (§10):

Neavassdraget er allerede sterkt påvirket av vannkraftreguleringer og den samla belastningen på naturmangfold, intakte og flomrobuste elve- og natursystemer, friluftsverdier og det visuelle landskapsbildet i området er svært stor. Møåa er på grunn av mange kraftutbygginger i området en av de få gjenværende gyteelver for ørretene i Stuggusjøen.

Lødølja, Lauva og Styttåa vil samlet sett utgjøre et betydelig inngrep i Saanti sijtes reinbeiteområde. Saanti sijte er allerede hardt belastet av kraftverk-, vei- og hytteutbygging, og vi mener det ikke bør bygges mer i dette området. Lødølja har vært regulert siden 1967, da deler av Lødølja ble demt opp og Finnkoisjøen ble dannet. Det slippes ikke vann fra Finnkoisjøen om sommeren og da er Lødølja nesten tørr. Det er ikke pålagt minstevannføring fra eksisterende regulering av Finnkoisjøen.

Vannforskriften

Vannforskriften har som overordnet mål å fastsette rammer som skal bidra til helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene (§ 1). Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand (§ 4). Økologisk tilstand vurderes etter en fem-delt skala i følge vannforskriften, der de to øverste klassene (god/meget god) tilfredsstillende miljømålene. I vannforekomster klassifisert til moderat eller dårligere skal det iverksettes tiltak for å oppnå god tilstand. Samtidig skal vann som allerede er i god tilstand beskyttes mot forringelse. Det er dermed i utgangspunktet ikke anledning til å starte opp ny aktivitet eller nye tiltak som kan redusere tilstandsklassen til en vannforekomst fra god til moderat.

Råna har svært god tilstand og en kraftregulering kan gjøre at tilstanden i elva blir redusert

Møåa har god tilstand.

Lødølja har tilstandsklasse dårlig i nedre del, moderat i øvre del, god i sidebekker nedre del og moderat i sidebekker øvre del.

Styttåa har tilstandsklasse god.

Mølnå har moderat tilstand.

Fylkesmannens konklusjon

Vannkraft er en klimavennlig form for energiproduksjon. Vannkraftutbygging kan imidlertid i flere tilfeller ha store negative konsekvenser for naturmangfold, landskap og friluftsliv.

Urørte elvestrekninger med vanlige norske ferskvannsararter, flommarksskog og fosser og bekløfter er i seg selv svært verdifull natur i Norge fordi dette er mangelvare verden over og fordi urørte elvesystemer er rødlista natur også her i landet. Mange inngrep i vann og vassdrag har også til sammen stor negativ innvirkning på villaks og sjørret-stammene våre og på bekkørret. Det unike med norsk vassdragsnatur i verdenssammenheng er at våre økosystemer har få arter. Slike økosystemer finnes nesten bare her. Å ta vare på sørtrøndersk vassdragsnatur er derfor generelt svært viktig.

Råna:

I denne saken mener Fylkesmannen at store natur-, landskaps-, friluftsliv- og verneverdier blir negativt påvirket. Fylkesmannen frarår utbygging av Råna på grunn av viktig landskapselement i Rånfossen, urørt elvestrekning, fossesprøytsone med verdi A, gammel lauvskog med verdi A på vestsiden av elva, forekomst av flere rødlista arter blant annet klåved ved utløpet av Råna i Nea, nærhet til Råndalen naturreservat (urskogspreget barskog), potensielt område for utvidelse av skogvern og stor samla belastning i området tilsier at dette kraftverket ikke bør bygges ut. **Fylkesmannen varsler derfor innsigelse mot Råna kraftverk.**

Møåa:

Fylkesmannen frarår kraftutbygging i Møåa fordi den er en av få gjenværende viktige gytebekker/elver til Stuggusjøen og fordi kraftutbyggingen vil påvirke landskapsopplevelsen og naturverdiene i innfallsporten til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Vassdragene i området er allerede sterkt påvirket av vannkraftreguleringer, og den samla belastningen på naturmangfold, intakte og flomrobuste elve- og natursystemer, friluftslivsverdier og det visuelle landskapsbildet i området er svært stor. **Fylkesmannen varsler derfor innsigelse mot utbyggingen av Møåa kraftverk.**

Lødølja, Lauva og Styttåa:

Fylkesmannen er i utgangspunktet negativ til de tre kraftverkene Lødølja, Styttåa og Lauva. Det er imidlertid vanskelig å vurdere den samlede belastningen kraftverkene vil få, ut i fra den informasjonen som ligger til grunn. Det bes derfor om at NVE inviterer til en befaring av de tre kraftverkene i Skarpdalen, slik at saken blir så godt opplyst som mulig. **Med forbehold om endringer etter befaring, varsler Fylkesmannen innsigelse mot utbyggingen av Lødølja, Styttåa og Lauva kraftverk.** Hovedbegrunnelsene er den allerede høye belastningen fra vannkraft i Neavassdraget og hensynet til tamreindrift i Skarpdalen. Verdien av de urørte vassdragene Styttåa og Lauva

og den relativt urørte naturen rundt med viktige naturverdier, landskapselementer og den verdien området har som randområde til Skarven og Roltdalen nasjonalpark, tilsier også at disse kraftverkene ikke bør bygges ut. Vi mener kartleggingen av naturverdier i influensområdet til Lauva og Styttåa er for dårlig fordi det ikke er kartlagt naturtyper etter DN-Håndbok 13 og NiN 2.0 og at dette bør gjøres før det kan tas endelig avgjørelse i saken.

Mølnå:

Mølnå har en flott bekkekløft og forholdsvis intakt gråor-heggeskog langs vassdraget og har også flere vanntilknyttede fuglearter som finnes langs vassdraget. **Vi mener likevel at dette er det minst konfliktfylte kraftverket av de seks omsøkte og vi har derfor ingen merknader i denne saken.**

Med hilsen

Stein-Arne Andreassen (e.f.)
miljøverndirektør

Beate Sundgård
rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi:

Selbu kommune

Essand reinbeitedistrikt v/Laila M Bergstrøm

Tydal kommune

Gjelbakken 15

Postboks 236

7580

7361

7590

SELBU

RØROS

TYDAL